

De vaste commissie voor Financiën heeft op 9 december 2021 enkele vragen en opmerkingen aan de Minister van Financiën voorgelegd over verschillende brieven inzake Financiële markten – consumenten en dienstverlening (Kamerstuk 32 545, nrs. 138, 152 en 153; Kamerstuk 32 013, nrs. 249 en 250; Kamerstuk 22 112, nrs. 3200 en 3223 en Kamerstuk 32 013, nr. 251).

De fungerend voorzitter van de commissie,
Tielen

Adjunct-griffier van de commissie,
Kling

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Inhoudsopgave	
1. Inleiding	2
2. Uitkomst stakeholdersgesprekken online niet-bancaire kredietverlening	2
3. Private lease	3
4. Retail beleggen	4
5. Negatieve spaarrente	5
6. Voortgangsbrief FinTech-actieplan	7
7. Statement over het European Payments Initiative	8
8. Contant geld	8
9. Ontwerp Wijzigingsbesluit financiële markten 2021	9
10. Actieve provisie transparantie bij schadeverzekeringen	9
11. Overig	11

1. Inleiding

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van de voorliggende stukken en hebben daar nog vragen en opmerkingen bij.

De leden van de D66-fractie hebben met interesse en belangstelling kennisgenomen van de verschillende stukken die naar de Kamer zijn gestuurd rond consumenten en dienstverlening op het terrein van financiële markten en hebben daar nog enkele vragen bij.

De leden van de PVV-fractie hebben kennisgenomen van de voorliggende stukken en hebben daar nog vragen en opmerkingen bij.

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de stukken op de agenda. Bij een aantal van deze stukken en enkele andere onderwerpen hebben zij de volgende vragen, die zij mede namens de leden van de ChristenUnie-fractie stellen.

De leden van de SP-fractie hebben de nodige vragen over een bank die nog altijd grotendeels in handen is van de Minister: de ABN AMRO.

De leden van de PvdA-fractie hebben kennisgenomen van de voorliggende stukken en hebben daar nog vragen en opmerkingen bij.

De leden van de SGP-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de stukken die voor dit schriftelijk overleg zijn geagendeerd. Zij hebben daarover enkele vragen.

De leden van de Groep Van Haga hebben kennisgenomen van de voorliggende stukken en hebben daar nog vragen en opmerkingen bij.

2. Uitkomst stakeholdersgesprekken online niet-bancaire kredietverlening

De leden van de D66-fractie zien dat het kredietregister wordt aangevoerd als een van de instrumenten om onzekerheden op de markt weg te nemen en vragen zich, mede gezien de eerdere motie van het lid Amhaouch¹, af welke stappen er sindsdien zijn gezet ter voorbereiding van een kredietregister zodat financiering voor mkb'ers wordt vereenvoudigd.

---

¹ Kamerstuk 35 570-XIII, nr. 27

De leden van de PVV-fractie willen allereerst weten tegen welke rentes de dertien niet-bancaire kredietverstrekkers leningen aan zzp'ers en mkb'ers vertrekken. Kan de Minister tevens verduidelijken welke aanvullende documentatie niet wordt opgevraagd door niet-bancaire kredietverstrekkers (en wel door banken)? Welke flexibiliteit bieden niet-bancaire kredietverstrekkers in de voorwaarden t.o.v. banken?

Voorts zijn de leden van de PVV-fractie van mening dat toegang tot financiering voor zzp'ers en mkb'ers van groot belang is, vooral nu. Uit de stakeholdersgesprekken blijkt dat niet-bancaire kredietverstrekkers vaak leningen tegen hoge rentes aanbieden en dat ondernemers zich niet altijd bewust zijn van de voorwaarden bij het afsluiten van kortlopende kredieten, wat ertoe kan leiden dat ondernemers hoge risico's kunnen lopen en uiteindelijk in de problemen komen. De leden van de PVV-fractie blijven de Minister vragen naar de oprichting van een mkb-bank. Er is een motie met algemene stemmen aangenomen door de Kamer voor een mkb-bank. Hierbij kan op een veilige wijze kredietverstrekking aan ondernemers bevorderd worden. De leden van de PVV-fractie willen weten waarom de mkb-bank nog steeds niet is opgericht.

Vervolgens willen de leden van de PVV-fractie weten hoe de Minister het gegeven beoordeelt dat mkb-miljoenen van het overheidsfonds Invest-NL in het buitenland belanden. Klopt het dat er sinds de oprichting van het fonds 400 miljoen euro van de beschikbare 1,7 miljard euro is uitgegeven? Zo ja, kan de Minister aangeven welk deel hiervan in het buitenland is beland en naar welke organisaties het is gegaan?²

De leden van de Groep Van Haga lezen in de stukken en krijgen daarnaast te horen uit de praktijk dat ondernemers vaak zeer slecht geïnformeerd zijn over de kosten en verplichtingen als zij financiering aanvragen. Nu worden er oplossingen aangereikt zoals een zakelijk kredietregister en informatie over de verwachte kosten van een financiering. De leden zien zelf in de praktijk dat ondernemers het erg druk hebben met ondernemen en weinig tijd over hebben om zelf achter de financiering aan te gaan. De leden van de Groep Van Haga constateren dat de kern van het probleem niet aangepakt wordt. Namelijk ondernemer en de juiste financiering zo snel mogelijk bij elkaar brengen tegen lage kosten, zodat de ondernemer zich bezig kan houden met de onderneming zelf. Hoe denkt de Minister erover om de focus meer te leggen om de ondernemer en de juiste financiering bij elkaar te krijgen in plaats van zakelijke kredietregisters te introduceren en prognoses over kosten?

3. Private lease

De leden van de D66-fractie constateren dat de privateleasemarkt vooralsnog gepaard gaat met hoge consumententevredenheid en relatief beheersbare schuldenproblematiek. Gezien het feit dat enkele onder-vraagde consumenten aangaven dat zij verrast waren door de impact van de BKR-registratie, vragen deze leden welke stappen de regering gaat zetten om de bewustwording rondom de BKR-registratie te vergroten.

De leden van de D66-fractie constateren ook dat de privateleasemarkt nu nog voornamelijk afname vindt bij midden- en hoge inkomensgroepen, terwijl het onderzoek stelt dat leasen aantrekkelijk kan zijn om onverwachte hoge kosten te voorkomen. Waarom wordt leasen dan nog zo weinig gebruikt door lagere-inkomensgroepen, zo vragen deze leden.

---

² FD, 8 december 2021 (<https://fd.nl/bedrijfsleven/1422494/geld-overheidsfonds-invest-nl-lekt-weg-naar-buitenland-lhl1cajAZbGw>)

De leden van de CDA-fractie en de ChristenUnie-fractie lezen dat deze vorm van lease niet is gereguleerd onder de Wet op het financieel toezicht (Wft). Waarom is dit zo en is dat wenselijk? En in hoeverre worden voorwaarden door aanbieders van private lease nagekomen?

De leden van de CDA-fractie en de ChristenUnie-fractie lezen dat het risico wel is dat bij het ontbreken van leennormen voor private lease, huishoudens verplichtingen kunnen aangaan die zij vervolgens niet kunnen nakomen. Ook voor goederen die vrij essentieel zijn, zoals koelkast, wasmachine en cv. Het rapport laat relatief weinig financiële problemen zien die ontstaan bij private lease, onder andere omdat bij *operational lease* getoetst en geaccepteerd wordt op draagkracht van de consument, maar belangrijker nog, omdat de consument bij niet nakomen van de betalingsverplichting, het goed weer kan inleveren. Zou een dergelijke manier van toetsing, onder andere op draagkracht, breder inzetbaar zijn dan tot nu toe gedaan wordt, mede gezien het noodzakelijke karakter van sommige van de geleasede producten?

Ten aanzien van bepaling van de leaseprijs, zijn aanbieders niet mededeelzaam over de opbouw van de leaseprijzen die ze hanteren. Verschillende respondenten geven aan dat de waardevermindering van het product in kwestie leidend is – hoe sneller de waardedaling, hoe hoger de leaseprijs, maar dat het aandeel van service- en onderhoudskosten kan oplopen tot een derde van de leaseprijs. Wat vindt de Minister van dit gebrek aan transparantie? Dit ook in relatie tot het feit dat we dit van veel andere financiële producten wel vereisen.

De leden van de PvdA-fractie constateren met de Autoriteit, Financiële Markten (AFM) en het Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting (NIBUD) dat private lease sterk groeit, en onderschrijven de noodzaak om regelgeving daarop aan te passen. Bij voorkeur in Europees verband. Wanneer verwacht de regering het BNC-fiche hieromtrent naar de Kamer te kunnen sturen? Welke gevolgen zal een stijgende rente hebben op bestaande privateleasecontracten? Hoe kunnen consumenten worden beschermd tegen plots stijgende rentes op variabele contracten?

De leden van de Groep Van Haga hebben gelezen dat vooral de hogere inkomensklassen en het hogere leeftijdssegment gebruikmaakt van private lease. Ook constateren de leden dat de groep mensen die tijdens de looptijd van het leasecontract financieel in de problemen komen en daardoor niet het contract kunnen uitzitten klein is. De leden vragen aan de Minister of de trend van steeds meer regeldruk en compliance vanuit de kredietmarkt zich ook door zal zetten in de privateleasemarkt.

4. Retail beleggen

De leden van de VVD-fractie zijn bezorgd over de mate waarin burgers die investeren in cryptomunten op dit moment beschermd zijn tegen het manipuleren van koersen door een beperkt aantal grote spelers op de cryptomarkt en de mate waarin particulieren worden voorgelicht over de financiële risico's die zij lopen op de cryptomarkt. Deelt de Minister deze zorgen? Hoe kijkt de Minister naar de recent aangekondigde verscherping van het toezicht door de Amerikaanse toezichthouder? Welke stappen wil de Minister Europees en nationaal zetten om ook het toezicht hier te verbeteren? Kan de Minister een overzicht geven hoe het toezicht in Europa en Nederland nu is vormgegeven en verder aangescherpt kan worden? Hoe kunnen particulieren volgens de Minister beter beschermd worden tegen de risico's die met beleggen in cryptomunten gemoeid zijn en welke rol ziet de Minister hierin voor de AFM? Ziet de Minister ook een rol voor adverteerders voor cryptoplatforms?

De leden van de D66-fractie constateren dat consumenten in toenemende mate worden aangetrokken tot verschillende vormen van beleggen, deels vanwege de lage spaarrente en deels vanwege de gamificatie van beleggingen in bijvoorbeeld cryptovaluta's. De leden maken zich in het bijzonder zorgen om de groei van reclames en risicovol beleggingsgedrag van jongeren en kwetsbaren in cryptovaluta.

De leden van de D66-fractie zien dat de adequate bescherming waarover wordt geschreven in de reactie op de strategie voor retailbeleggen niet lang meer op zich moet laten wachten gezien de ontwikkelingen in de markten. Op welke termijn worden kwetsbare consumenten goed beschermd, zo vragen deze leden. Graag horen deze leden welke stappen de Minister gaat zetten om de financiële geletterdheid van kwetsbaren te verbeteren en wanneer hier mee gestart gaat worden.

5. Negatieve spaarrente

De leden van de VVD-fractie bedanken de Minister voorts voor de Kamerbrief waarin wordt ingegaan op uitvoering van de motie-Heinen/Alkaya³ en kijken uit naar de verdere uitwerking daarvan ter voorkoming van het rekenen van negatieve rente voor kleine spaarders.

In de brief van de Minister over de negatieve spaarrente 2021 lezen de leden van de D66-fractie dat er frictie kan ontstaan tussen de zoektocht van banken naar manieren om hun winstgevendheid op een gezond niveau te houden met maatschappelijke doelen als financiële stabiliteit en de toegankelijkheid van financiële producten en diensten. Deze leden vragen om een voortgang van de gesprekken die het ministerie met banken voert om de kosten voor consumenten op een Europees laag gemiddelde te houden zonder daarvoor in te boeten op de maatschappelijke poortwachtersrol die de banken dienen te spelen. Deze leden vragen ook welke concrete maatregelen de Minister gaat nemen of reeds heeft genomen om de toegankelijkheid van financiële producten en diensten te verzekeren voor consumenten en bedrijven die zich netjes aan de wet houden. Kan in het antwoord specifiek worden ingegaan op de toegankelijkheid voor specifieke sectoren die vaak van bankdiensten worden uitgesloten en/of hogere kosten worden berekend, zoals coffeeshops en sekswerkers, zo vragen deze leden. De leden van de D66-fractie horen graag op welke termijn de uitkomsten van het onderzoek dat het ministerie uitvoert met de Kamer kunnen worden gedeeld.

De leden van de PVV-fractie merken op dat uit onderzoeksresultaten van De Nederlandsche Bank (DNB) blijkt dat de negatieve spaarrente vooralsnog vooral (middel)grote bedrijven en relatief vermogende particuliere klanten raakt. De leden van de PVV-fractie willen weten wat de omvang hiervan is. Tevens willen de leden van de PVV-fractie weten hoeveel de negatieve rente de Nederlandse banken tot nu toe heeft opgeleverd.

Voorts merken de leden van de PVV-fractie op dat DNB aangeeft geen voorstander te zijn van een verbod op negatieve rente, vanwege het gegeven dat banken o.a. ook op andere manieren de negatieve rente kunnen doorrekenen aan hun klanten (bijv. verhogen betaalpakkettarieven). In het verlengde hiervan willen de leden van de PVV-fractie weten hoe de Minister het gegeven beoordeelt dat banken, ondanks dat ze al negatieve rente toepassen, tevens al de betaalpakkettarieven verhogen. Zo is de winst van ING Bank met 73 procent gestegen, dankzij de duurdere

---

³ Kamerstuk 32 545, nr. 142

betaalpakketten. In het 3^e kwartaal steeg de nettowinst van ING hierdoor van 788 miljoen euro tot 1367 miljoen euro.⁴

Tevens willen de leden van de PVV-fractie weten wat de Minister vindt van het gegevens dat ING de volgende spaartips aan haar klanten heeft gegeven: «Past beleggen niet bij jou? Heb je (nog) geen andere bestemming voor je spaargeld? Dan kun je overwegen (een deel van) je spaargeld over te boeken naar een andere bank. Die geven soms meer rente dan ING.» Impliceert dit dat spaarders een steeds grotere last zijn voor banken en zo ja, wat kan hieraan veranderd worden?⁵

Vervolgens willen de leden van de PVV-fractie weten welke spaarrentes banken in de ons omringende landen hanteren. Kan de Minister tevens een update geven van de hypotheekrentes die banken hanteren in de ons omringende landen? Waarom hanteren banken in de ons omringende landen vaak nog steeds hogere spaarrentes en lagere hypotheekrentes dan de banken in Nederland?

De Minister geeft in zijn brief aan dat de vraag relevant blijft hoe banken in het huidige en toekomstige renteklimaat voldoende winstgevend kunnen zijn om hun eigen toekomst veilig te stellen, en tegelijkertijd kunnen voldoen aan de maatschappelijke rol die van hen wordt verlangd. De komende tijd onderzoekt hij deze vraag en hij zal de Kamer over de uitkomsten informeren. De leden van de CDA-fractie en de ChristenUnie-fractie zijn benieuwd naar zowel de onderzoeksopdracht als de planning van het betreffende onderzoek. Kan de Minister dat nader toelichten? In de rapportage van de DNB geeft zij bij de appreciatie van een verbod op negatieve spaarrente onder andere de volgende overwegingen:

- Banken zijn commerciële instellingen die zelf hun rentetarieven vaststellen. Een verbod is een vergaande maatregel die ingrijpt op dit vrije prijsvormingsproces;
- Er zijn wel enkele lidstaten in de Europese Unie, waaronder enkele in de eurozone, waar op grond van jurisprudentie en voorschriften van de toezichthouder beperkingen worden gesteld aan het rekenen van negatieve rente door banken.

De leden van de CDA-fractie en de ChristenUnie-fractie vragen zich ten aanzien van deze overwegingen af of er, naast Nederland, landen in de eurozone zijn die én negatieve rente berekenen én forfaitair heffen in hun belastingstelsel, met als gevolg dat burgers dus dubbel betalen?

Voorts geeft de Autoriteit Consument & Markt (ACM) aan dat banken niet onderling mogen afstemmen of afspreken dat zij hetzelfde grensspaarsaldo hanteren. Echter zien de leden van de CDA-fractie en de ChristenUnie-fractie in de praktijk dat soortgelijke beslissingen door banken op het gebied van o.a. negatieve rente (hoogte grensbedrag) erg op elkaar lijken en ook in korte tijdspanne na elkaar genomen worden. Neigt dit volgens de Minister dan niet naar onderlinge afstemming? Ook geeft de ACM de Minister ter overweging mee banken op te roepen transparant te zijn over het rentebeleid dat zij hanteren, omdat meer transparantie en diversiteit in het aanbod maken dat kleine spaarders meer keuze hebben en ook eenvoudiger kunnen kiezen voor de bank met het beste aanbod. Is de Minister van mening dat er momenteel voldoende transparantie is en zo niet, wat gaat hij doen om dit te laten verbeteren?

De leden van de PvdA-fractie constateren dat de inflatie snel toeneemt. Vooral nog stijgen de rentes nog niet zo snel. Is het kabinet bereid te monitoren of de rente mee stijgt met de inflatie, en of eventuele stijgende

⁴ RTL Nieuws, 4 november 2021 (<https://www.rtlnieuws.nl/economie/bedrijven/artikel/5264998/ing-groep-group-winst-negatieve-rente-sparen-betaalpakket>)

⁵ NOS, 22 april 2021 (<https://nos.nl/artikel/2377822-betalen-voor-je-spaargeld-is-dat-wel-zo-raar>)

rentes worden doorgegeven op spaarrekeningen? Is het kabinet voorts bereid toch het onderzoek naar eventuele wetgeving tegen negatieve rentes voor gewone spaarders voort te zetten, ook indien rentes stijgen in de nabije toekomst?

De leden van de SGP-fractie maken zich zorgen over de lage rentes en de gevolgen daarvan voor spaarders. De laatste tijd is de grens waarboven banken geen of een negatieve spaarrente hanteren steeds verder gezakt. Zodoende worden steeds meer en kleinere spaarders geraakt door een negatieve spaarrente. Deze leden vragen of de Minister een verdere daling van de grens waarboven een negatieve spaarrente gehanteerd wordt op dit moment voorziet.

Indien opportuun en indien de mogelijkheden voor gewone spaarders om te bankieren bij een bank die geen negatieve rente rekent significant worden beperkt, wordt invoering van wetgeving voor een verbod op negatieve rente overwogen, zo lezen de leden van de SGP-fractie. Kan de Minister nader ingaan op de omstandigheden daarvan? Wordt wetgeving pas overwogen als alle banken een negatieve spaarrente hanteren bij enig positief spaarsaldo? Of al in een eerder stadium?

Ten slotte vragen de leden van de SGP-fractie aandacht voor een eventuele stijging van «overige bankkosten», zoals kosten voor het opnemen of storten van geld of kosten voor het openen van rekeningen. Banken kunnen middels een verhoging van deze kosten de negatieve effecten van een lage rente beperken, en deze kosten indirect op consumenten verhalen. Hoe groot acht de Minister dit risico? Hoe wordt voorkomen dat consumenten weliswaar niet via een negatieve rente maar via andere sporen alsnog de rekening van de lage rente gepresenteerd krijgen? Is de Minister bereid om bij de overwegingen rond wetgeving ook dit aspect nadrukkelijk mee te wegen?

De leden van de Groep Van Haga lezen dat de inleenrentes van banken over het algemeen minder gedaald zijn dan hun uitleenruimtes. Gemiddeld maakten rente-inkomsten in 2020 circa 75 procent van het operationele resultaat uit. Ingeval de rente laag blijft, blijft de druk op de rentemarge aanhouden met als potentieel gevaar dat banken interen op hun buffers als er financiële tegenslagen zijn. Hier bovenop komt dan ook nog de bankenbelasting die 500 miljoen euro oplevert. Hoe denkt de Minister erover om de bankenbelasting te gebruiken om de negatieve rente te compenseren?

Ingeval banken gedwongen worden hogere buffers aan te houden en tegelijkertijd de rente laag blijft, met als risico interen op reserves, moeten banken op de een of andere manier toch kapitaal aantrekken. Nu lezen de leden van de Groep Van Haga dat het aankondigen van een negatieve rente door de Deense Centrale Bank leidt tot een lagere groei van deposito's. De leden vragen zich af hoe banken hun buffers op pijl houden laat staan laten groeien als de groei op deposito's afneemt en tegelijkertijd de druk op de rentemarge blijft bestaan.

6. Voortgangsbrief FinTech-actieplan

De leden van de D66-fractie constateren dat er een hoop FinTech-maatregelen in het verschiet liggen, maar zijn tegelijkertijd benieuwd hoe al deze maatregel zich verhouden tot de doelstellingen die onder de drie pijlers zijn genoemd. Welke concrete voorbereidingen zijn er getroffen zodat het volgende kabinet voortvarend met de inhaalrace aan de slag kan gaan, zo vragen deze leden.

De leden van de D66-fractie lezen dat er een rondetafel is georganiseerd en er een concept ligt voor een internationale agenda. Deze leden vinden dit weinig voortvarend klinken en horen graag op welke manier snel voortgang kan worden geboekt door de Minister. De leden van de

D66-fractie lezen daarnaast dat wetgeving waarmee hoge kosten voor toetreders kunnen worden verminderd in voorbereiding is en dit najaar wordt ingediend bij de Kamer. Wanneer kan deze wetgeving concreet worden verwacht, zo vragen deze leden.

De leden van de D66-fractie zijn nieuwsgierig naar de uitkomsten van de evaluatie over de implementatie van de Richtlijn betalingsdiensten 2 (PSD2) in Nederland. Deze leden vragen of daarin ook een vergelijking is opgenomen met de implementatie in andere lidstaten.

7. Statement over het European Payments Initiative

Ten aanzien van het *European Payment Initiative* (EPI) hebben de leden van de CDA-fractie en de ChristenUnie-fractie enkele vragen over wat de Nederlandse cap op de interchange fee van 0,02 euro, als zijnde vergoeding voor een consumentenbank voor iedere betaling die een consument met een betaalpas doet, betekent in relatie tot de verwachte transactiekosten onder het EPI van 0,035 euro per transactie. Andere Europese lidstaten maken echter gebruik van een veel hogere interchange fee van 0,2 procent per betaling. Voorstel is nu om op korte termijn de cap van 0,02 euro los te laten voor online betalingen. Heeft de Minister ook overwogen deze cap voor fysieke betalingen los te laten en meer richting Europees niveau te brengen in het kader van EPI? Hoe denkt de Minister over de verhouding tussen inkosten en kosten voor betaaldiensten voor banken, ook in het kader van wat andere Europese banken rekenen? Hoe beziet de Minister het risico hiervan voor investerings- en innovatiecapaciteit van banken in het betalingsverkeer? Is de Minister bereid hiernaar onderzoek te doen en hoe Nederland zijn voorlopersrol in Europa kan behouden?

8. Contant geld

De leden van de PVV-fractie maken zich zorgen over de beschikbaarheid van geldautomaten. Kan de Minister een update geven van hoeveel geldautomaten er in 2020 en 2021 beschikbaar waren en hoeveel geldautomaten er in 2021 zijn gesloten? Wat is de dekking van de in Nederland aanwezige geldautomaten in 2021 en hoe is dit veranderd t.o.v. vorig jaar? Kan de Minister hetzelfde vertellen over de dekking van de aanwezige geldautomaten met spraakfunctie?

Tevens merken de leden van de PVV-fractie op dat Geldmaat, sinds kort de eigenaar van alle geldautomaten in Nederland, zegt te werken aan een uitbreiding van geldautomaten om het probleem dat mensen soms lang moeten rijden om geld te kunnen pinnen op te lossen, maar dan alleen op drukke plekken. De leden van de PVV-fractie willen weten of er ook een oplossing komt voor de minder drukke plekken in Nederland.⁶

De leden van de CDA-fractie en de ChristenUnie-fractie vinden contant geld een wettelijk betaalmiddel, dat volgens hen ook beschikbaar moet blijven voor Nederlandse burgers en bedrijven. Een recent rapport van McKinsey over contant geld in Nederland⁷ beschrijft dat het gebruik van contant geld fors afneemt, maar toch gaat 20 procent van het totaal aantal betalingen nog contant. Door de afname lopen wel de kosten per transactie fors op. Ook komen daar stijgende kosten voor onderzoek naar witwassen bij en voor het afstorten van contant geld, die nu nog niet worden doorbelast. Volgens het rapport komen de totale kosten van de verwerking uit op 1,2 miljard euro per jaar. Hiervan zit het grootste deel

⁶ AD, 15 november 2021 (<https://www.ad.nl/rotterdam/help-waar-is-de-flappentap-wie-cash-geld-wil-moet-soms-lang-reizen~aa6c575d/>)

⁷ Kamerstuk 27 863, nr. 94

van kosten bij winkeliers; ter vergelijking, een pinbetaling kost gemiddeld 0,17 euro, terwijl een cashbetaling 0,51 euro kost. Wat is de visie van de Minister op deze ontwikkeling? Hoe beziet de Minister het level playing field ten aanzien van de bekostiging van het mogelijk maken van het gebruik van cash geld tussen grote banken die (via Geldmaat) opnames en afstorting facilitieren, kleinere banken die vaak alleen opnames faciliteren, en digitale betaalspelers die niet meebetalen aan de chartale infrastructuur, terwijl zij wel winst maken op online betalingen? Kan de Minister bezien of meer transparantie kan worden verkregen in de verdeling van de kosten over de verschillende financiële spelers, en hoe die kosten neerslaan bij consumenten en ondernemers, ook als het volume contante betalingen nog verder daalt?

9. Ontwerp Wijzigingsbesluit financiële markten 2021

De leden van de D66-fractie begrijpen dat een bemiddelaar of adviseur pas vlak voor afsluiten van de schadeverzekering weet wat het bedrag aan provisie is. Deze leden vragen daarom hoe deze constatering van de Minister zich verhoudt tot zijn conclusie dat het voor bemiddelaars en adviseurs uitvoerbaar is om bij schadeverzekeringen het concrete nominale provisiebedrag per product actief transparant te maken.

De leden van de D66-fractie herkennen de observaties rondom de obstakels die Nederlandse banken kunnen ervaren bij het aanbieden van eurobetaalrekeningen aan inwoners van Caribisch Nederland en zijn verheugd om te lezen dat inwoners van Caribisch Nederland toegang kunnen krijgen tot eurobetaal- of spaarrekeningen door Europees-Nederlandse banken. Deze leden vragen naar de termijn waarop deze Nederlanders toegang tot een eurobetaalrekening kunnen hebben.

10. Actieve provisietransparantie bij schadeverzekeringen

De leden van de D66-fractie staan achter de vraag van de commissie Financiën om inzicht in de onderliggende adviezen op basis waarvan de AFM, en daarmee de Minister, concludeert dat actieve provisietransparantie zoals op dit moment wordt voorgesteld goed uitvoerbaar is. Kan worden toegelicht wat de juridische houdbaarheid van een verplichte actieve provisietransparantie is, in het licht van juridische adviezen daarover en Europese rechten, zo vragen deze leden.

De Minister heeft eerder bij zijn uitgangspunten voor de vormgeving van provisietransparantie aangegeven dat hij het van belang vindt dat het gelijke speelveld tussen distributiekanaalen niet zou worden verstoord ten nadele van de zelfstandig adviseur. De leden van de CDA-fractie en de ChristenUnie-fractie vragen of de Minister kan aangegeven op welke wijze hij invulling heeft gegeven aan deze voorwaarde voor de vormgeving van provisietransparantie. Kan de Minister ook aangeven waarom een «leadvergoeding» die een verzekeraar betaalt aan een derde voor een verwijzing vergelijkbaar is met provisie van een adviseur die een vergoeding is voor zijn volledige marketing en dienstverlening? De AFM stelt dat de actieve provisietransparantie op basis van exacte nominale bedragen uitvoerbaar zou zijn. De AFM heeft geen antwoord gegeven op de door de Minister gestelde vraag: «om met de tussenpersonen in gesprek te gaan over een wijze van invoering die zo praktisch mogelijk uitvoerbaar is.» De leden van de CDA-fractie en de ChristenUnie-fractie vragen of de Minister kan aangeven of de AFM wel heeft gekeken naar een wijze die zo praktisch mogelijk uitvoerbaar is, of heeft de AFM alleen gekeken naar de sec uitvoerbaarheid van de voorgestelde regeling? Deze leden merken voorts op dat, ondanks het oordeel van de AFM, drie van de vier geconsulteerde partijen het tegendeel hebben betoogd. In de

meeste gevallen is het precieze bedrag aan provisie op moment van sluiten nog niet bekend omdat parameters zoals looptijd en toekomstig schadeverloop nog niet definitief ingevuld kunnen worden. Kan de Minister een inhoudelijke reactie geven op de vragen en de punten die door de geconsulteerde partijen naar voren zijn gebracht inzake de (on)uitvoerbaarheid van de vormgeving in het ontwerpbesluit en aangeven wat de visie is van de AFM op de aangegeven problemen voor de uitvoering? En op grond van welke argumenten is de AFM tot het eindoordeel gekomen dat het ontwerpbesluit uitvoerbaar is? In het commissiedebat financiële markten van 10 juni jl. heeft de Kamer de Minister verzocht onderzoek te doen naar opties die meer efficiënt, effectief en uitvoerbaar zijn, waardoor wel kan worden voldaan aan de eisen van subsidiariteit en proportionaliteit. Kan de Minister aangeven hoe hij aan dit verzoek heeft voldaan? Kan de Minister voorts ook ingaan op de opmerking van de AFM dat het besluit lastig te handhaven is?

De Minister heeft bij de totstandkoming van de provisietransparantie aangegeven dat hij zou kijken naar de wenselijkheid van deze optie, waarbij zijn streven breed draagvlak was. Er is echter geen onderzoek gedaan bij consumenten zelf. Is de Minister bereid om consumentenonderzoek te doen naar de gevolgen van deze vormgeving voor de consument in de praktijk die mogelijk de solidariteit in het systeem onder druk zet? Onder het huidige systeem is een provisie immers niet een-op-een is toe te rekenen aan een bepaalde klant of dienst, maar maakt het systeem juist brede toegang tot dienstverlening mogelijk voor alle groepen, ook met een kleine beurs. Hoe beziet de Minister dit risico voor de solidariteit en de consequenties daarvan voor kwetsbare consumenten? Kan de Minister dit onderzoek doen voordat onomkeerbare stappen zijn genomen?

Kan de Minister ook nog ingaan op de nota opgesteld door advocaten en economen met als kern dat deze implementatie van actieve provisietransparantie in strijd is met zowel het mededingingsrecht als de *Insurance Distribution Directive* (IDD)?

De leden van de PvdA-fractie vragen of het klopt dat actieve provisietransparantie niet van toepassing is op lopende polissen. Waarom is hiervoor gekozen? Werkt dit niet enorm misbruik in de hand? Wat is het doorslaggevende verschil tussen een lopende polis en een nieuwe polis?

De leden van de SGP-fractie hebben enkele vragen over de provisietransparantie. Zij achten transparantie over de provisie waardevol, echter moet dit zowel uitvoerbaar zijn alsook ten dienste staan aan de consument. Zij zijn op dit moment niet geheel overtuigd dat middels een nominale provisietransparantie deze doelen behaald worden. Kan de Minister toelichten hoe deze doelen behaald worden? Waarom wordt er niet gekozen voor indicatieve bedragen in het kader van de provisietransparantie, zo vragen de leden van de SGP-fractie. Is de Minister het eens dat «indicatieve bedragen» meer informatie en inzicht voor de consument opleveren boven «nominale bedragen», omdat deze bijvoorbeeld al eerder in het proces verstrekt kunnen worden?

De leden van SGP-fractie vragen hoe groot de Minister het risico acht dat consumenten een lang adviestraject bij intermediairs volgen, en afhaken op het moment dat de nominale provisie duidelijk wordt, waardoor intermediairs kosten maken maar geen opbrengst genereren. Is de Minister het voorts eens dat de aanpassingen geen verstoring mogen opleveren tussen intermediairs en directe aanbieders (verzekeraars) en hoe wordt deze verstoring voorkomen? Daarnaast vragen deze leden hoe de verscherpte provisietransparantie voor bemiddelaars en adviseurs zich verhouden tot het feit dat directe aanbieders hiertoe niet verplicht zijn, terwijl zij wel vergelijkbare kosten maken als adviseurs. Kan daarbij

ingegaan worden op zowel de gevolgen voor het gelijke speelveld als op de consumentenbescherming?

Betrokkenheid en inspraak door betrokken ondernemers achten de leden van de SGP-fractie van groot belang. Daarom hechten zij zeer aan de ontvangen adviezen. De leden constateren dat in de brief van 25 november jl. geconcludeerd wordt dat het voorstel zoals het er nu ligt uitvoerbaar is. De conclusie is getrokken naar aanleiding van gesprekken in het veld. Echter, uit de signalen en informatie vanuit dat veld blijkt juist dat het voorstel als onuitvoerbaar wordt gezien. Hoe kan deze tegenstrijdigheid worden verklaard? Op welke wijze is recht gedaan aan de bezwaren uit het veld? Op welke gronden beargumenteert de Minister dat het huidige voorstel uitvoerbaar is?

De leden van de SGP-fractie vragen hoe de verplichting tot actieve nominale provisietransparantie zich verhoudt tot het Unierecht, en in het bijzonder de *Insurance Distribution Directive*. Daarnaast vragen de leden naar de mogelijke botsingen van deze verplichting met de richtlijn, en welke problemen zich mogelijk gaan voordoen als de verplichting in werking treedt.

11. Overig

Kosten bij oversluiten hypotheek

De leden van de VVD-fractie hebben eerder dit jaar opgemerkt dat banken wettelijk alleen de daadwerkelijke kosten in rekening mogen brengen bij het oversluiten van hypotheek, maar de leidraad van de AFM houdt geen rekening met contractuele bepalingen over het boetevrij aflossen bij de aankoop van een nieuwe woning en het jaarlijkse vrij af te lossen deel (meestal 10 procent). Hierdoor betalen consumenten hogere boeterente. De Minister zou de Kamer op dit punt schriftelijk informeren. Is de Minister al in overleg getreden met de AFM om de leidraad aan te passen, zodat de berekening van kosten bij het oversluiten van een hypotheek rekening houdt met de boetevrije aflossingsruimte en consumenten niet meer betalen dan nodig? De leden van de VVD-fractie ontvangen graag een reactie op dit punt en wat de Minister heeft ondernomen sinds het commissie debat begin dit jaar waarin dit punt door de VVD-fractie reeds is geagendeerd.

Actieplan Maatschappelijk Overleg Betalingsverkeer (MOB) over toegankelijkheid betalingsverkeer

De leden van de CDA-fractie en de ChristenUnie-fractie brengen het actieplan van het MOB onder de aandacht van de Minister, waarin concrete afspraken zijn gemaakt tussen verschillende partijen hoe zij kwetsbare klanten in de digitaliserende wereld hulp kunnen bieden. Alle banken werken hieraan mee en op veel lokale initiatieven wordt samengewerkt, maar een landelijke oplossing is er nog niet. Welke mogelijkheden ziet de Minister het MOB te ondersteunen voor het toegankelijk houden van het betalingsverkeer en ziet hij mogelijkheden tot samenwerking?

Basel 4 en specifiek veranderingen m.b.t. financieren op basis van zekerheid

De leden van de CDA-fractie en de ChristenUnie-fractie brengen ook de Basel IV-eisen onder de aandacht, waaraan banken per 2023 moeten voldoen en die impact gaan hebben op bedrijfsfinancieringen, specifiek in relatie tot de transformatie van de agrarische sector. De naderende invoering van nieuwe kapitaaleisen vanuit Basel IV maken financiering van agrarische bedrijven niet eenvoudiger.

Basel IV stelt ingrijpende nieuwe regels voor de weging van de kredietrisico's. Die weging is van belang voor de manier waarop banken hun financiële buffers berekenen. Banken moeten hierdoor meer gaan financieren vanuit rentabiliteit en liquiditeit en meer eigen vermogen aanhouden, bedoeld om de bankensector robuuster te maken. Voor de weging van kredietrisico's moeten banken naast interne modellen ook een zogenaamde *standardized approach* gaan gebruiken. Voor agrarisch ondernemers betekent het dat de waarde van hun land minder gaat meetellen als onderpand. De agrosector financieren wordt dus duurder voor banken. De leden van de CDA-fractie en de ChristenUnie-fractie vrezen dat het verkrijgen van financiering hierdoor moeilijker wordt dan noodzakelijk is. Daardoor beperkt het de mogelijkheden om de financiering te bieden die juist nodig is in die grote transitie in de agrarische sector. De leden van de CDA-fractie en de ChristenUnie-fractie vrezen hier «tekentafeldenken» van centrale bankiers, waar dit praktische effect onvoldoende in is meegenomen.

Deze leden vragen wat de visie van de Minister is op deze ontwikkeling ten aanzien van de berekening van financiële buffers en Basel IV in relatie tot de gewenste transformatie van de agrarische sector? Kan de Minister aangeven of hij deze risico's herkent? Zo niet, wil hij hier dan onderzoek naar doen? Zo ja, vindt hij de risico's gerechtvaardigd en waarom (niet)?

Compensatieregeling ABN AMRO

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van het feit dat ABN AMRO in een compensatieregeling, in tegenstelling tot andere banken en in tegenstelling tot de uitspraak van het Klachteninstituut Financiële Dienstverlening (Kifid) hierover, niet alle geleden schade van klanten n.a.v. te veel betaalde variabele rentes vergoedt maar wel verlangt dat gedupeerden tekenen voor compensatie tegen finale kwijting. De leden achten dit een ongewenste gang van zaken en vragen de Minister wat hij ervan vindt dat 1) niet alle geleden schade wordt vergoed en 2) gedupeerden wordt gevraagd om tegen finale kwijting te tekenen, terwijl er bezwaarzaken lopen. Zij vragen de Minister in gesprek te gaan met de bank om de finale kwijting uit de compensatieregeling te krijgen. Is hij hiertoe bereid? Zou de ABN AMRO, zeker zolang deze onder de verantwoordelijkheid van de Minister valt, niet juist de bank moeten zijn die het goede voorbeeld geeft? De leden geven hierbij aan een motie te willen indienen over dit onderwerp.

Spoofing

De leden van de SP-fractie hebben op verschillende manieren aandacht gevraagd voor spoofing, een vorm van fraude. Nadat de Minister met de banken in gesprek is gegaan hierover, is er een coulancebeleid gekomen. Daar zijn de leden blij mee. Het is echter opnieuw ABN AMRO die niet alle geleden schade lijkt te vergoeden, in tegenstelling tot veel andere banken. De leden achten dit kwalijk omdat juist klanten van deze bank extra kwetsbaar zijn voor criminelen, omdat de maximumlimieten voor overboeken erg hoog zijn en niet zijn aan te passen. Veel klanten krijgen daarnaast ook nog eens onterecht te horen dat zij nalatig zouden zijn geweest, terwijl zij overduidelijk slachtoffer zijn. Is de Minister bereid om ABN AMRO hierop aan te spreken en ervoor te zorgen dat zij de coulance-regeling ruimhartig gaan interpreteren, en stoppen met duperen van hun klanten, vragen de leden van de SP-fractie? De leden van de SP-fractie vragen bovendien of de Minister bereid is om bij ABN AMRO erop te staan dat de limieten voor overboekingen, opnames en betalingen aanpasbaar worden voor klanten. Ten slotte willen de leden van de SP-fractie weten wat de Minister vindt van de hoge kosten die mensen moeten betalen bij het opnemen van contant geld. Kan hij aangeven hoe

deze kosten zich verhouden tot de tarieven die andere banken hanteren?
En als deze hoger blijken, is hij dan bereid hierover in gesprek te gaan met de bank?